



SSAD

Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi

ISSN 2587-2621

Volume 7 Issue 3, November 2023

sisaddergi@gmail.com

Makale Türü/Article Type: Araştırma/Research

Makale Gönderim Tarihi/Received Date: 19.10.2023

Makale Kabul Tarihi/Accepted Date: 18.11.2023

DOI: 10.30692/sisad.1377683

YETİŞKİN BİREYLERDE CİNSİYET VE KRONOLOJİK DOĞUM SIRASINA GÖRE KARANLIK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Investigation of the Dark Personality Traits in Adult Individuals According to Gender and Chronological Birth Order

Öner ÇELİKKALELİ

Doç. Dr.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

ORCID ID:0000-0003-0210-3647

celikkaleli@gmail.com

Gülay ÖZSOY ÇİÇEK

Doktora Öğrencisi

Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID ID:0000-0003-1504-4375

gulyozsoy@gmail.com

Atıf/Citation: Öner Çelikkaleli & Gülay Özsoy Çiçek (2023), "Yetişkin Bireylerde Cinsiyet ve Kronolojik Doğum Sırasına Göre Karanlık Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi", *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.7, S.3, Kasım 2023, s.549-562.

Öz: Bu çalışmanın amacı, yetişkin bireylerin cinsiyet ve kronolojik doğum sırasına göre karanlık kişilik özelliklerini (Makyevlizm, psikotizm ve narsizim) incelemektir. Araştırmanın çalışmanın grubunu 104'ü (%34.8) erkek, 195'i (%65.2) kadın, toplam 299 yetişkin oluşturmaktadır (Yaşort=34.32, ss=9.46). Çalışmada 'Kişisel Bilgi Formu' ve 'Kişiliğin Karanlık Yönü Ölçeği' kullanılarak veriler toplanmıştır. Veriler SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Veriler istatistiksel olarak çok faktörlü MANOVA yöntemi ile incelenmiştir. Verilerin analizinden ortaya çıkan bulgulara göre, yetişkinlerin cinsiyetlerine göre Makyavelizm, psikopati ve karanlık kişilik özelliklerine ilişkin toplam puanları erkekler lehine anlamlı bir biçimde farklılaştığı görölmektedir. Ancak narsisizm puanı ise anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. Diğer taraftan kronolojik doğum sırasına göre, yetişkinlerin karanlık kişilik özelliği toplam puanı, Makyevlizm, psikotizm ve narsizim boyutlarından elde edilen puanların anlamlı bir biçimde

farklılaşmadığı görülmektedir. Son olarak, cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşimine göre yetişkinlerin toplam karanlık kişilik özellikleri puanları ve alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılaşma yoktur. Elde edilen bulgular alan-yazını ışığında tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Doğum Sırası, Karanlık Kişilik Özellikleri.

Abstract: The aim of this study is to examine the dark trait of personality (Machiavellianism, psychopathy and narcissism) according to the gender and chronological birth order of adult individuals. The study group of the research consists of a total of 299 adults, 104 (34.8%) of whom are men and 195 (65.2%) of whom are women (Ash=34.32, SD=9.46). In the study, data were collected using the 'Personal Information Form' and the 'Dark Trait of Personality Scale'. Data were analyzed with SPSS 22.0 program. Multi-factor MANOVA method was used in statistical analysis of the data. According to the findings obtained as a result of the analysis of the data, while the total scores of adults regarding Machiavellianism, psychopathy and the dark trait of personality differ according to their gender, in favor of men; narcissism score does not differ significantly. On the other hand, it is seen that the total score and sub-dimensions of the dark trait of personality of adults do not differ significantly according to chronological birth order. Finally, there is no significant difference in adults' total personality dark trait scores and sub-dimensions according to the gender/chronological birth order interaction. The findings were discussed and interpreted in the light of the literature.

Keywords: Sex, Birth Order, Dark Personality Traits.

GİRİŞ

Kişiliğin birbiriyle ilişkili üç olumsuz yapısını bütüncül bir biçimde ifade eden karanlık kişilik özelliği (Jonason, Lyons & Blanchard, 2015) narsisizm, psikopati ve Makyavelizm olmak üzere sosyal olarak istenmeyen kişilik özelliklerini içermektedir (Paulhus & Williams, 2002). Empati eksikliği, düşük duygusal zekâ ve zorbalıkla ilişkilendirilen (Bertl, Pietschnig, Tran, Stieger & Voracek, 2017; Jones & Figueredo, 2013) istenmeyen bu kişilik özelliklerini belirgin olarak taşıyan bireylerin, bir başkasının yaşadığı olumsuzluklardan zevk aldıkları ve anti-sosyal davranışlarda bulunma eğilimi sergiledikleri ifade edilmektedir (James, Kavanagh, Jonason, Chonody & Scrutton, 2014). Bu davranışların böyle bireylere toplumun desteğini azaltma etkisi olmakla birlikte (White, 2014), ahlaki ikilem durumlarında mağdur lehine kararlar verme isteksizliği eğilimi ortaya çıkabilmektedir (Takamatsu & Takai, 2019). Ayrıca karanlık kişilik özellikleri genellikle, ilişkilerinde duygusuz, bencil ve kötü niyetli olma eğilimlerini içinde barındıran bireyleri de tanımlamaktadır (Jones & Paulhus, 2010). Diğer taraftan, birbiriyle ilişkili olmasına rağmen, alan-yazını incelendiğinde, kişiliğin üç karanlık özelliğinin her birinin, kronolojik temelleri, alta yatan süreçleri ve birbiriyle ilişkili bir yapıyı tanımlarken kendi içinde farklılıklar gösteren ayrı bir alanı temsil ettiği görülmektedir (Rauthmann & Will, 2011; Vernon, Villani, Vickers & Harris, 2008). Sosyal normların eksikliği, empati eksikliği ve pişmanlık ile karakterize edilen bir kişilik bozukluğu olarak tanımlanan psikopati (Craparo, Schimmenti & Caretti, 2013; Hare, 1991) genellikle düşük geri çekilme, dürtüsellik, suçluluk, aldatıcı davranışlarda bulunma ve sosyal normların sürekli ihlali ile kendini göstermektedir (Gori, Craparo, Sareri, Caretti, Giannini & Meringolo, 2014). Psikopati düzeyleri yüksek olan bireyler, başkalarının iyiliğini düşünmemekle birlikte kendi amaç ve istekleri doğrultusunda değillerse diğer insanlara zarar vermektense veya ahlaki kurallara karşı gelmekten kaçınmamaktadırlar (Matthews, 2014). Dolayısıyla, kişilerarası ilişkilerde uygunsuz tepkiler de bulunabilirler (Wai & Tiliopoulos, 2012). Diğer bir karanlık kişilik özelliği olarak ele alınan narsisizm ise, kibir veya kişinin kendi niteliklerine yönelik benmerkezci hayranlığı nedeniyle tatmin arayışı içerisinde bulunmakta (Muris, Merckelbach, Otgaar & Meijer, 2017) ve diğer bireylerle ilişkiler üzerinde çeşitli olumsuz etkiler gösterebilmektedir (Campbell, Miller & Buffardi, 2010). Son olarak Makyavelizm ise, hedeflere ulaşmak için soğukkanlılığı, aldatmayı, hesaplamayı ve hileyi savunan kişilerarası stratejileri ifade etmektedir (Jakobowitz & Egan, 2006). Bu nedenle Makyavelizm puanı yüksek olanlar, alaycı bir dünya görüşüne sahip ve her türlü sosyal bağlama uyum sağlayabilen ve hedeflerine ulaşabilmek için farklı taktikler geliştirebilen bireyler olarak değerlendirilmektedir (Zheng & MacCann, 2023).

Alan-yazın incelendiğinde karanlık kişilik özelliği kavramı son yirmi yıl içerisinde araştırmacıların dikkatini çektiği anlaşılmaktadır (Akat, Arslan ve Hamarta, 2023; Campbell, Schermer, Villani, Nguyen, Vickers & Vernon, 2009; Jauk & Dieterich, 2019; Paulhus & Williams, 2002). Ele alınan araştırmalar incelendiğinde karanlık kişilik özelliği saldırganlık (Jonason & Webster, 2010), dürtüsellik (Crysel, Crosier & Webster, 2013), yalnızlık (Çelikkaleli, Karababa ve Adıgüzel, 2022; Masui, 2019), siber zorbalık (van Geel, Goemans, Toprak & Vedder, 2017), heyecan arama davranışları (Satici, Kayış, Yılmaz ve Çapan, 2019), empatik eğilim (Çelikkaleli vd., 2022), tükenmişlik (Özsoy ve Ardıç, 2020) ve toplumsal cinsiyet rolleri (Hyde, Grieve, Norris & Kemp, 2020; Jonason & Davis, 2018) değişkenleri ile çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir.

Araştırmalar karanlık kişilik özelliğinin cinsiyet değişkeniyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Craker & March, 2016; Muris ve diğerleri, 2017). Cinsiyet, kadın ve erkek olmanın sosyo-kültürel yönlerini tanımlamak için kullanılan bir kavram olmakla birlikte, belirli bir toplumda her cinsiyet için uygun kabul edilen farklı psikolojik özellikler bulunmaktadır (Unger, 1990). Kişiliğin karanlık yönü, sınırlı empati (Jonason, Lyons, Bethell & Ross, 2013), dürtüsellik (Jones & Paulhus, 2011), baskınlık ve saygınlık arayışı dahil olmak üzere cinsiyet kavramı ile ilgili çeşitli yönleriyle ilişkilendirilmekte (Semenyna & Honey, 2015) ve erkeklerde kadınlardan daha yaygın olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, karanlık kişilik özelliğinin erkek cinsiyeti ile daha fazla ve kadın cinsiyeti ile daha az ilişkili olduğu düşünülmektedir (Jonason & Davis, 2018). Farklı çalışmalardan elde edilen bulgular erkeklerin karanlık kişilik özelliği puanlarının kadınlardan daha yüksek düzeyde olduğunu ifade etmektedir (Craker & March, 2016; Furnham ve diğerleri, 2013; Jonason, Koenig & Tost, 2010; Jonason, Li, Webster & Schmitt, 2009; Jones & Weiser, 2014; Muris ve diğerleri, 2017; Paulhus & Williams, 2002; Roeser, McGregor, Stegmaier, Mathew, Kübler & Meule, 2016). Bu bulgular, toplumdaki karanlık kişilik özelliklerinin güçlendirilmesinin, erkek cinsiyet rollerine ilişkin açıklamalarla tutarlı oldukları için, kadınlara kıyasla erkeklerin yararına olduğu biçiminde ifade edilmektedir (Gluck, Heesacker & Choi, 2020).

Ayrıca, bireyin yaşam tarzını ve kişiliklerini etkileyen önemli faktörlerden biri olarak ele alınan biyolojik doğum sırası aile içerisindeki bir konum olmakla birlikte kardeşler arasındaki dünyaya geliş sırasını göstermektedir (Lawson & Brossart, 2004). Aynı ailedeki çocukların konumu birbirine benzer olmamakla birlikte diğer taraftan doğum sırası konusunda esneklik olabilmesi mümkün olmakta ve önemli olan kronolojik doğum sıralamasından ziyade çocuğun aile içindeki konumu hakkında psikolojik algısı olduğu düşünülmektedir (Adler, 1985). Doğum sırası kavramını ileri süren Adler'e göre, aynı ailede yetişen kardeşlerin, aynı çevrede doğmadıklarını, her bir çocuğun diğerinden ayrı bir psikolojik ortamda bulunduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle, psikolojik doğum sırasının önemi vurgulanmaktadır (Stewart, 2004). Psikolojik doğum sırası, çocuğun aile üyeleriyle kendini nasıl algıladığı ve buna göre kendini konumlandırması biçiminde açıklanmaktadır. Başka bir deyişle, algılanan konum, çocuğun kronolojik doğum sırası olmayabilir (Gfroerer, Gfroerer, Curlette, White & Kern, 2003). İlk çocuk, daha sorumluluk sahibi, geleneksel ve hırslı olma eğiliminde iken (Ashby, LoCicero & Kenny, 2003); tek çocuk, ilk çocuk ile benzer özellikler sergilediği gibi, toplum içerisinde istenik davranışları geliştirebilecekleri ortama sahip olamadığı takdirde diğer çocuklarla paylaşma ve işbirliği becerilerini öğrenememe gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Adler, 1985; Corey, 2008). Diğer taraftan ortanca çocuk, ailedeki huzurlu ortamı oluşturan bir arabuluculuk görevi üstlenmektedir. Bununla birlikte diğer kardeşler arasında kendini sıkışmış hissedebilmekte ve kardeşlerine göre yetersiz olduğunu hissederek onlara erişmek için rekabet içerisinde girebilmektedir (Shulman & Mosak, 1977). Son olarak, en küçük çocuk ise ailenin ilgisini paylaşmak zorunda kalmamakta ve aile tarafından şımartılmaktadır. Bunun sonucu olarak çocuk benmerkezci olabileceği gibi bağımsızlığını kazanmasına engel olabilir (Adler, 1985; Geçtan, 2008).

Stewart, Stewart ve Campbell (2001) birlikte yaptıkları çalışmada ise psikolojik doğum sırası ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Toplanan verilere göre ilk çocuk ile dürtüsellik arasında negatif yönde anlamlı korelasyon; düzenli olma, başarı yönelimi ve baskın olma arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon elde edilmiştir. Ortanca çocuk birleştirici olma ve sentezcilik ile pozitif yönde anlamlı ilişki; son çocukta anlayışlı olma ve kaçınma davranışlarıyla anlamlı ilişkilidir. Tek çocuk ise savunmacı olma, bağımsız olma ve başarı yönelimli olma ile pozitif yönde anlamlı ilişkilidir.

Doğum sırası ile ilgili yapılan çalışmalarda, doğum sırasının psikolojik sağlamlıkla (Oktan, Odacı ve Berber-Çelik, 2014), stresle baş etme stratejileri ile (Kalkan ve Epli-Koç, 2008), bağlanma ile (Kalkan ve Odacı, 2010; Levy-Wasser & Katz, 2004), riskli davranışlarla (Argys, Rees, Averett & Witoonchart, 2006), başarı ile (Simonton, 2008) ve akılcı olmayan inançlarla (Canel, Çınarbaş ve Nilüfer, 2019) ilişkili olduğu bulunmuştur. Yapılan çalışmalardan da ortaya konulduğu gibi doğum sırasının bireylerin hayatında önemli rol oynadığı söylenebilir.

Doğum sırası kavramı ile ilgili yapılan ilk araştırmalar incelendiğinde, ailenin büyüklüğü, çocukların sayısı ve cinsiyeti, kardeşler arasındaki yaş aralığı gibi aile ortamı özelliklerinin, çocukların kişilik özellikleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Adler, 1928; 1933). Bunun nedeni aile ortamı çocuğun ilk grup deneyimini edinmesini sağlaması ve çocuğun aileye katılımının bireyin kişilik özelliklerinin gelişmesini etkilemesi olarak ifade edilmiştir (Saher, Khan & Saleem, 2022). Diğer yandan, son yıllarda karanlık kişilik özellikleri birçok araştırmacı tarafından incelenen bir kavram olmasına rağmen, ilgili alan-yazını incelendiğinde yetişkinlerin cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşimine göre bu kavramın incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çerçevede araştırma, yetişkinlerin cinsiyet, kronolojik doğum sırası ve cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşimine göre karanlık kişilik özelliklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde şu sorular yanıtlanmıştır:

1. Yetişkinlerin cinsiyetlerine göre karanlık kişilik özelliği (narsisizm, psikopati ve Makyavelizm) puanları farklılaşmakta mıdır?
2. Yetişkinlerin kronolojik doğum sırasına göre karanlık kişilik özelliği (narsisizm, psikopati ve Makyavelizm) puanları farklılaşmakta mıdır?
3. Yetişkinlerin cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşimine göre karanlık kişilik özelliği (narsisizm, psikopati ve Makyavelizm) puanları farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada var olan bir durumu betimlemek için tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modeli, önceden olan ve şu an devam eden, olayları, grupları ve özellikleri olduğu haliyle resmederek ve betimleyerek açıklamayı amaçlayan bir yöntemdir (Karasar, 2014).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın katılımcıları 104'ü (%34.8) erkek, 195'i (%65.2) kadın toplam 299 yetişkin bireyden oluşmaktadır. Ayrıca katılımcıların yaş ortalaması 34.32'dir (ss=9.46). Son olarak medeni durumları incelendiğinde, katılımcıların 172'sinin (%57.5) evli ve 127'sinin (%42.5) bekâr oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Bu formda cinsiyet, yaş, medeni durum ve kronolojik doğum sırası hakkında bilgi edinmek amacıyla sorular bulunmaktadır.

Kişiliğin Karanlık Yönü Ölçeği: Jonason ve Webstar (2010) tarafından geliştirilen ölçme aracının Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardıç (2017) Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Narsisizm, Makyavelizm ve Psikopati olmak üzere üç alt boyuttan ve 12 maddeden oluşan ölçme aracı 5'li Likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Yapı geçerliğini test etmek için yapılan DFA sonucunda [$\chi^2 = 103.67$; $p < 0.01$; $\chi^2 / df = 2.03$; (TLI = 0.95; CFI= 0.96; RMSEA = 0.05)] ölçeğe ilişkin iyi uyum değerlerinin elde edildiği görülmüştür. Standardize edilmiş regresyon katsayıları .43 ile .91 arasında hesaplanmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları 'Narsisizm' .80; 'Makyavelizm' .81 ve 'Psikopati' .67 olarak hesaplanmıştır. Ölçme aracından alınan puanların artması, her bir kişilik özelliğinin artışı biçiminde yorumlanmaktadır. Çalışmadan elde edilen verilere göre Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları 'Narsisizm' .74; 'Makyavelizm' .82; 'Psikopati' .26 ve toplam puan .79 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Başlangıçta verilerin içerisinde uç değerlerin bulunup bulunmadığı standart puanlar z-puanına çevirerek incelenmiştir. Bu incelemeye göre z-puanı -3 ile +3 aralığı dışında kalan 29 veri analizlerin dışında tutulmuştur. Ayrıca, verilerin normal dağılıma sahip olup olmadıkları çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılarak incelenmiştir. Elde edilen değerler Tablo 1'de gösterilmiştir. Son olarak, verilerin dağılımı normallik varsayımlarını karşıladığı için, istatistiksel analiz çok faktörlü MANOVA tekniği ile incelenmiştir.

Tablo 1. Değişkenlerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişken	Çarpıklık	Basıklık
Narsisizm	.25	-.23
Makyavelizm	.79	-.11
Psikopati	1.2	.66
Toplam	.49	-.13

Tablo 1'de gösterildiği gibi, çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.96 ile +1.96 aralığı içerisinde ve bu değerlerin değişkenlerin normal dağılım gösterdiği biçiminde yorumlanabilir (Tabachnick, Fidell & Ullman, 2014).

BULGULAR

Yetişkinlerin cinsiyet, kronolojik doğum sırası ve cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşimine göre kişiliğin karanlık yönü puanlarının farklılaşmasına yönelik çok faktörlü MANOVA bulguları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Yetişkinlerin Cinsiyet, Kronolojik Doğum Sırası ve Cinsiyet/ Kronolojik Doğum Sırası Etkileşimine Göre Karanlık Kişilik Özelliği Puanlarının Çok Faktörlü MANOVA Sonuçları

Etki	λ	F	p	η^2
Cinsiyet	.946	5.492	.001	.054
Kronolojik doğum sırası	.950	1.676	.091	.017
Cinsiyet*Kronolojik doğum sırası	.976	.774	.641	.008

Tablo 2’de görüldüğü gibi cinsiyetin yetişkinlerin karanlık kişilik özelliği puanları üzerindeki etkisi anlamlıdır ($\lambda=.95$, $F= 5.49$, $p=.001$, $\eta^2= .054$). Ancak, kronolojik doğum sırasının yetişkinlerin karanlık kişilik özelliği puanları üzerindeki etkisi anlamlı değildir ($\lambda=.95$, $F= 1.68$, $p>.05$, $\eta^2= .017$). Benzer bir biçimde, cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşiminin karanlık kişilik özelliği toplam puanı ve alt puanları üzerindeki etkisi anlamlı değildir ($\lambda=.98$, $F=.77$, $p>.05$, $\eta^2= .008$). Elde edilen bulgulardaki etki büyüklükleri incelendiğinde, cinsiyetin ($\eta^2 =.054$) karanlık kişilik özelliği puanları üzerindeki etki büyüklüğü orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak, kronolojik doğum sırası ($\eta^2 =.017$) ve cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşiminin ($\eta^2 =.008$) karanlık kişilik özelliği puanları üzerindeki etki büyüklüğünün düşük düzeydedir. Yetişkinlerin karanlık kişilik özelliğinin cinsiyet, kronolojik doğum sırası ve cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşimine göre farklılaşma olup olmadığına dair sonuçlar sırasıyla Tablo 3-4 ve 5’te verilmiştir.

Tablo 3. Yetişkinlerin Cinsiyetlerine Göre Karanlık Kişilik Özelliklerinin MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	F	Anlamlı Fark (Tukey)
Makyavelizm	Erkek	104	7.15	8.55**	Erkek>Kadın
	Kadın	195	6.11		
Psikopati	Erkek	104	5.77	7.66**	Erkek>Kadın
	Kadın	195	5.08		
Narsisizm	Erkek	104	11.02	.75	Yok
	Kadın	195	10.53		
Karanlık kişilik özelliği toplam	Erkek	104	23.94	5.91*	Erkek>Kadın
	Kadın	195	21.72		

* $p<.05$, ** $p<.001$

Tablo 3’te gösterildiği gibi, makyavelizm, psikopati ve karanlık kişilik özelliği puanları açısından cinsiyete göre erkeklerin lehine anlamlı fark bulunmaktadır. Ancak, narsisizm puanları açısından cinsiyete göre anlamlı fark bulunmamaktadır. Yetişkinlerin kronolojik doğum sırasına göre karanlık kişilik özellikleri puanlarının ortalamaları açısından ortaya çıkan farklılaşma olup olmadığına dair MANOVA sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Yetişkinlerin Doğum Sırasına Göre Karanlık Kişilik Özellikleri Puanlarının Betimsel Değerleri ve MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişken	Doğum Sırası	N	\bar{x}	Ss.	F
Makyavelizm	İlk	109	6.97	2.51	1.84
	Ortanca	58	6.05	2.15	
	Son	109	6.75	2.25	
	Tek	23	6.75	2.46	
Psikopati	İlk	109	5.62	1.74	

	Ortanca	58	5.32	1.55	.47
	Son	109	5.45	1.65	
	Tek	23	5.31	1.35	
	İlk	109	10.37	3.58	
Narsisizm	Ortanca	58	9.85	3.38	
	Son	109	10.57	3.96	2.05
	Tek	23	12.32	3.09	
	İlk	109	29.96	6.02	
Karanlık kişilik özellikleri toplam	Ortanca	58	21.22	5.76	
	Son	109	22.77	6.11	1.63
	Tek	23	24.38	5.36	

Tablo 4’te görüldüğü üzere, yetişkinlerin doğum sırasına göre karanlık kişilik özellikleri toplam puanı ve alt boyutların puanları anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

Tablo 5’te gösterildiği gibi, yetişkinlerin cinsiyet/kronolojik doğum sırası etkileşimine göre incelendiğinde hem karanlık kişilik özelliği toplam puanı hem de alt boyutlarına ait puanların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur.

Tablo 5. Yetişkinlerin Cinsiyet/Kronolojik Doğum Sırası Ortak Etkileşimine Göre Karanlık Kişilik Özellikleri Puanlarının Betimsel Değerleri ve MANOVA Sonuçları

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	Kronolojik Doğum Sırası	N	Ort	Ss.
Makyavelizm	Erkek	İlk	32	7.81	3.02
		Ortanca	20	6.05	2.26
		Son	46	7.24	2.37
		Tek	6	7.50	3.21
	Kadın	İlk	77	6.13	2.10
		Ortanca	38	6.05	2.13
		Son	63	6.27	2.08
		Tek	17	6.00	2.12
Psikopati	Erkek	İlk	32	5.97	1.96
		Ortanca	20	5.75	2.02
		Son	46	5.87	2.01
		Tek	6	5.50	1.97
	Kadın	İlk	77	5.27	1.62
		Ortanca	38	4.89	1.16
		Son	63	5.03	1.23

		Tek	17	5.12	1.11
		İlk	32	10.62	4.38
		Ortanca	20	9.80	3.38
	Erkek	Son	46	10.50	4.40
		Tek	6	13.17	2.71
Narsisizm		İlk	77	10.12	3.20
		Ortanca	38	9.89	3.42
	Kadın	Son	63	10.63	3.63
		Tek	17	11.47	3.16
		İlk	32	24.41	7.74
		Ortanca	20	21.60	6.35
	Erkek	Son	46	23.61	7.01
		Tek	6	26.17	5.15
Karanlık kişilik özelliği		İlk	77	21.52	4.96
toplam		Ortanca	38	20.84	5.49
	Kadın	Son	63	21.94	5.32
		Tek	17	22.59	5.26

TARTIŞMA

Çalışma sonucunda elde edilen ilk bulguya göre yetişkin bireylerin makyavelizm, psikopati ve toplam karanlık kişilik özelliği puanları erkeklerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmekte ama narsisizm puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşmaya sahip değildir. Bu konudaki çalışmalar incelendiğinde karanlık kişilik özelliği toplam puanı ve alt boyutlarının puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılaşma olduğuna dair sonuçlar bulunmaktadır. Örneğin, Hyde ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan bir çalışmada makyavelizm ve psikopati puanları erkeklerin lehine anlamlı farklılaştığı görülürken narsisizm puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılaşmamaktadır. Üniversite öğrencileri ile yürütülen diğer bir çalışmada makyavelizm, psikopati ve toplam karanlık kişilik özelliği puanları erkek cinsiyeti lehine farklılaşmakta ancak narsisizm puanları cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır (Kök, 2023). Diğer taraftan Jonason ve Davis (2018) tarafından yapılan çalışmada makyavelizm, psikopati ve narsisizmden alınan puanların erkeklerin lehine anlamlı farklılaştığı görülmektedir. Diğer bir çalışmada ise, makyavelizm, psikopati, narsisizm ve toplam karanlık kişilik özelliği puanlarının erkek cinsiyeti lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmaktadır (Rahafar, Randler, Castellana & Kausch, 2017). Bu bulgunun nedeni erkek cinsiyetine önem atfedilen ve erkeklerin sayıca fazla olduğu toplumlarda erkekler belirli bir amaç için daha fazla rekabet etme ile ilişkilendirilebilir. Artan rekabet çıkar çatışmasını da beraberinde getirebilir. Bu nedenle erkekler daha fazla psikopatik ve makyavelist özellikler sergileme eğiliminde olabilir (Aslan-Akın ve Kartopu, 2021). Bu bulgudan yola çıkarak erkeklerin karanlık kişilik özelliklerine kadınlardan daha fazla sahip oldukları söylenebilir. Yani liderlik, hak iddia etme ve saldırganlık gibi özelliklerin erkek cinsiyeti ile ilişkilendirilirken; duyarlılık, yumuşak başlı olma ve nazik olma gibi özelliklerin kadın cinsiyetiyle ilişkilendirilmesiyle ilgili olabilir.

Çalışmadan elde edilen ikinci bulguya göre, yetişkinlerin karanlık kişilik özelliği toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan kronolojik doğum sırasına göre anlamlı farklılaşmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle yetişkinlerin kronolojik doğum sırası ile karanlık kişilik özelliği arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı söylenebilir. Alan yazını incelendiğinde karanlık kişilik özelliği ile doğum sırasını ele alan araştırma bulunmamakta ancak kişilik özellikleri ile inceleyen çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Jefferson, Herbst ve McCra (1998), tarafından yapılan bir çalışmada akranlardan ve eşlerden bilgi alınarak veri elde edilmiştir. Eşlerin derecelendirmelerine göre, Beş Faktör kişilik özelliklerinin hiçbirinde anlamlı bir doğum sırası farklılığı ortaya çıkmadığı, ancak akranlarının derecelendirmelerine göre, sonradan doğanlar açıklık ve uyumluluk boyutunda daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Bunun nedeni, ebeveynlerin farklı tutumu nedeniyle ev ortamında doğum sırasına bağlı kişilik özelliklerinde farklılıklar görülebilir, ancak bu farklılıklar ebeveyn etkisinin olmadığı ortamlar için benzer şekilde tutarlılık göstermeyebilir (Ernst & Angst, 1983).

Çalışmadan elde edilen son bulguya göre, yetişkinlerin cinsiyet ve kronolojik doğum sırası etkileşimine göre karanlık kişilik özelliği toplam ve boyutlarından alınan puanların farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer bir deyişle, karanlık kişilik özelliği puanları cinsiyet ve kronolojik doğum sırası ortak etkileşimine değişmemektedir. Alan yazında konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde cinsiyet ve kronolojik doğum sırası ortak etkileşimine karanlık kişilik özelliği puanlarını inceleyen çalışma yer almamaktadır.

Elde edilen bu bulgu, bireylerin doğum sırasından ayrı bir konumda yer alan kişilik özelliklerini taşıyabilecekleri ve kronolojik doğum sırasından farklı bir doğum sırası algısına yol açabilecek aile tutumu, kardeşlerin cinsiyeti, kardeşler arasındaki yaş farkı, ölüm ve boşanma gibi pek çok faktörden söz edilebilir (Leman, 2011). Sonuç olarak, bireyin ailedeki konumu ile kronolojik doğum sırası farklılık gösterebilir. Ayrıca, bu faktörlerin çalışmaya olan etkisi bilinmediği için farklılaşma olmadığı düşünülebilir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu çalışmanın ilk sınırlılığı doğum sırası değişkeninin kronolojik doğum sırası olarak ele alınması ve psikolojik doğum sırasının göz ardı edilmesi olabilir. Bu nedenle çalışmanın psikolojik doğum sırası değişkeni ile ele alınması önerilebilir. Ayrıca bu çalışma daha önceki gelişim dönemlerindeki bireylerle tekrar edilerek katılımcılar üzerinde aile ortamında bulunmanın etkisi sınanabilir. Katılımcıların aile içerisinde konumu hakkındaki algılarını incelemek için nitel araştırma yöntemleri de kullanılabilir. Başka bir çalışmada katılımcılar kardeşlerden oluşturularak aynı ailede yetiştirilen çocukların doğum sırası algıları hakkında fikir elde edilebilir. Son olarak karanlık kişilik özelliği puanları erkeklerde daha yüksek olduğu için bu konuda yapılacak çalışmaların erkeklere yönelik olmasına ağırlık verilebilir.

KAYNAKÇA

- ADLER, A. (1928). Characteristics of the First, Second, and Third Child. *Children*, 3(5), s. 14-52.
- ADLER, A. (1933). First Childhood Recollection. *International Journal of Individual Psychology*, 11, s. 81-90.
- ADLER, A. (1985). *Yaşamın Anlam ve Amacı* (Çev. K. Şipal). Ankara: Say.
- AKAT, M., ARSLAN, C. & HAMARTA, E. (2023). Dark Triad Personality and Phubbing: The Mediator Role of Fomo. *Psychological Reports*, 126(4), s. 1803-1821. doi:10.1177/00332941221109119

- ARGYS, L. M., REES, D. I., AVERETT, S. L. & WITONCHART, B. (2006). Birth Order and Risky Adolescent Behavior. *Economic Inquiry*, 44(2), s. 215-233. doi:10.1093/ei/cbj011
- ASHBY, J. S., LOCICERO, K. A. & KENNY, M. C. (2003). The Relationship of Multidimensional Perfectionism to Psychological Birth Order. *The Journal of Individual Psychology*, 59(1), s. 10-42.
- ASLAN-AKIN, N. & KARTOPU, S. (2021). Dindarlık Eğiliminin Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile İlişkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), s. 477-531.
- BERTL, B., PIETSCHNIG, J., TRAN, U. S., STIEGER, S. & VORACEK, M. (2017). More or less than the Sum of Its Parts? Mapping the Dark Triad of Personality Onto a Single Dark Core. *Personality and Individual Differences*, 114, s. 140-144. doi:10.1016/j.paid.2017.04.002
- CAMPBELL, W. K., MILLER, J. D. & BUFFARDI, L. E. (2010). The United States and the “Culture of Narcissism”: An Examination of Perceptions of National Character. *Social Psychological & Personality Science*, 1, s. 222–229. doi: 10.1177/1948550610366878
- CAMPBELL, J., SCHERMER, J. A., VILLANI, V. C., NGUYEN, B., VICKERS, L. & VERNON, P. A. (2009). A Behavioral Genetic Study of the Dark Triad of Personality and Moral Development. *Twin Research and Human Genetics*, 12(2), s. 132-136. doi: 10.1375 /twin.12.2.132
- CANEL ÇINARBAŞ, D. & NİLÜFER, G. (2019). Adler ve Sulloway'ın Doğum Sırası Kuramları ve Görgül Bulgular İle İlgili Bir Derleme. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), s. 125-151. doi: 10.33171/dtcjournal.2019.59.1.7
- COREY, G. (2008). *Psikolojik Danışma Kuram ve Uygulamaları*. (Çev.T. Ergene). Ankara: Mentis.
- CRAKER, N. & MARCH, E. (2016). The Dark Side of Facebook: The Dark Tetrad, Negative Social Potency, and Trolling Behaviours. *Personality and Individual Differences*, 102, s. 79-84. doi.org/10.1016/j.paid.2016.06.043
- CRAPARO, G., SCHIMMENTI, A. & CARETTI, V. (2013). Traumatic Experiences in Childhood and Psychopathy: A Study on a Sample of Violent Offenders from Italy. *European Journal of Psychotraumatology*, 4(1), 21471. doi:10.3402/ejpt.v4i0.21471
- CRYSEL, L. C., CROSIER, B. S. & WEBSTER, G. D. (2013). The Dark Triad and Risk Behavior. *Personality and Individual Differences*, 54(1), s. 35-40. doi:10.1016/j.paid.2012.07.029
- ÇELİKKALELİ, Ö., KARABABA, A. & ADIGÜZEL, A. (2022). Direct and İndirect Relationships between Dark Personality Traits and Loneliness among Emerging Adults: The Mediating Role of Empathic Tendency Article. *Psycho-Educational Research Reviews*, 11(1), s. 341-354. doi: 10.52963/PERR_Biruni_V11.N1.22
- ERNST, C. & ANGST, J. (1983). *Birth Order: Its Influence on Personality*. Berlin, Germany: Springer-Verlag.
- FURNHAM, A., RICHARDS, S. C. & PAULHUS, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), s. 199-216. doi:10.1111/spc3.12018

- GEÇTAN, E. (2008). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis.
- GFROERER, K. P., GFROERER, C. A., CURLETTE, W. L., WHITE, J. & KERN, R. M. (2003). Psychological Birth Order and the BASIS-A Inventory. *Journal of Individual Psychology*, 59(1), s. 31-41.
- GLUCK, M., HEESACKER, M. & CHOI, H. D. (2020). How much of the Dark Triad is Accounted for by Sexism?. *Personality and Individual Differences*, 154, 109728. doi.org/10.1016/j.paid.2019.109728
- GORI, A., CRAPARO, G., SARERI, GI, CARETTI, V., GIANNINI, M. & MERINGOLO, P. (2014). Bağımlı Deneklerden Oluşan Bir Örneklemde Antisosyal ve Psikopatik Kişilikler: Psikolojik Kaynaklar, Semptomlar, Aleksitimi ve Dürtüsellikteki Farklılıklar. *Kapsamlı Psikiyatri*, 55 (7), s. 1580-1586.
- HARE, R. D. (1991). *The Hare psychopathy Checklist-Revised*. Toronto, Ontario: Multi-Health Systems.
- HYDE, J., GRIEVE, R., NORRIS, K., & KEMP, N. (2020). The Dark Side of Emotional Intelligence: The Role of Gender and the Dark Triad in Emotional Manipulation at Work. *Australian Journal of Psychology*, 72(4), s. 307-317. doi:10.1111/ajpy.12294
- JAKOBWITZ, S. & EGAN, V. (2006). The Dark Triad and Normal Personality Traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), s. 331-339. doi:10.1016/j.paid.2005.07.006
- JAMES, S., KAVANAGH, P. S., JONASON, P. K., CHONODY, J. M., & SCRUTTON, H. E. (2014). The Dark Triad, Schadenfreude, and Sensational Interests: Dark Personalities, Dark Emotions, and Dark Behaviors. *Personality and Individual Differences*, 68, s. 211-216. doi:10.1016/j.paid.2014.04.020
- JAUK, E. & DIETERICH, R. (2019). Addiction and the Dark Triad of Personality. *Frontiers in Psychiatry*, 10, s. 662-668. doi:10.3389/fpsy.2019.00662
- JEFFERSON JR, T., HERBST, J. H. & MCCRAE, R. R. (1998). Associations between Birth Order and Personality Traits: Evidence from Self-Reports and Observer Ratings. *Journal of Research in Personality*, 32(4), s. 498-509.
- JONASON, P. K. & DAVIS, M. D. (2018). A Gender Role View of the Dark Triad Traits. *Personality and Individual Differences*, 125, s. 102-105. doi:10.1016/j.paid.2018.01.004
- JONASON, P. K., KOENIG, B. L. & TOST, J. (2010). Living a Fast Life: The Dark Triad and Life History Theory. *Human Nature*, 21, s. 428-442. doi:10.1007/s12110-010-9102-4
- JONASON, P. K., LI, N. P., WEBSTER, G. D. & SCHMITT, D. P. (2009). The Dark Triad: Facilitating a Short-Term Mating Strategy in Men. *European Journal of Personality: Published for the European Association of Personality Psychology*, 23(1), s. 5-18.
- JONASON, P. K., LYONS, M., BETHELL, E. J. & ROSS, R. (2013). Different Routes to Limited Empathy in the Sexes: Examining the Links between the Dark Triad and Empathy. *Personality and Individual Differences*, 54(5), s. 572-576.
- JONASON, P. K., LYONS, M. & BLANCHARD, A. (2015). Birds of a “Bad” Feather Flock together: The Dark Triad and Mate Choice. *Personality and Individual Differences*, 78, s. 34-38. doi:10.1016/j.paid.2015.01.018

- JONASON, P. K. & WEBSTER, G. D. (2010). The Dirty Dozen: A Concise Measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*, 22(2), s. 420-432. doi:10.1037/a0019265
- JONES, D. N. & FIGUEREDO, A. J. (2013). The Core of Darkness: Uncovering the Heart of the Dark Triad. *European Journal of Personality*, 27(6), s. 521-531. doi: 10.1002/per.1893
- JONES, D. N. & PAULHUS, D. L. (2010). Different Provocations Trigger Aggression in Narcissists and Psychopaths. *Social Psychological and Personality Science*, 1(1), s. 12-18. doi:10.1177/1948550609347591
- JONES, D. N. & PAULHUS, D. L. (2011). The Role of Impulsivity in the Dark Triad of Personality. *Personality and Individual Differences*, 51(5), s. 679-682. doi:10.1016/j.paid.2011.04.011
- KARASAR, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (27. Baskı). Ankara: Nobel Yayın.
- KALKAN, M. & EPLİ-KOÇ, H. (2008). Psikolojik Doğum Sırası Bireylerin Stresle Basa Çıkma Stratejilerinin Yordayıcısı mıdır?. *Türk Psikolojik Danışma Rehberlik Dergisi*, 3(30), s. 45-59.
- KALKAN, M. & ODACI, H. (2010). Psikolojik Doğum Sırası ve Ana Babaya Bağlanma: Okul Öncesi Öğretmen Adayları Üzerine Bir Çalışma. *Education Sciences*, 5(3), s. 810-819.
- KÖK, H. (2023). *Yaşam Pozisyonları ile Kişiliğin Karanlık Yönleri Arasındaki İlişki* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- LAWSON, D. M. & BROSSART, D. F. (2004). The Association between Current Intergenerational Family Relationships and Sibling Structure. *Journal of Counseling & Development*, 82(4), s. 472-482. doi:10.1002/j.1556-6678.2004.tb00336.x
- LEMAN, K. (2011). *Kazanmak İçin Doğanlar* (1. Baskı). İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- LEVY-WASSER, N. & KATZ, S. (2004). The Relationship between Attachment Style, Birth Order and Adjustment in Children who Grow Up with a Sibling with Mental Retardation. *British Journal of Developmental Disabilities*, 50(99), s. 89-98. doi:10.1179/096979504799103921
- MATTHEWS, E. (2014). *Psychopathy and Moral Rationality. Being a Moral: Psychopathy and Moral Incapacity*. Cambridge: MIT Press
- MURIS, P., MERCKELBACH, H., OTGAAR, H. & MEIJER, E. (2017). The Malevolent Side of Human Nature: A Meta-Analysis and Critical Review of The Literature on the Dark Triad (Narcissism, Machiavellianism, and Psychopathy). *Perspectives on Psychological Science*, 12(2), s. 183-204.
- OKTAN, V., ODACI, H. & BERBER-ÇELİK, Ç. (2014). Psikolojik Doğum Sırasının Psikolojik Sağlamlığın Yordanmasındaki Rolünün İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), s. 140-152.
- ÖZSOY, E. & ARDIÇ, K. (2020). Çalışanların Karanlık Kişilik Özelliklerinin Tükenmişliğe Etkisinde Genel Öz-Yeterliliğin Düzenleyici Rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), s. 144-154.
- ÖZSOY, E., RAUTHMANN, J. F., JONASON, P. K. & ARDIÇ, K. (2017). Reliability and Validity of the Turkish Versions of Dark Triad Dirty Dozen (DTDD-T), Short Dark Triad

- (SD3-T), and Single Item Narcissism Scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, 117, s. 11-14. doi:10.1016/j.paid.2017.05.019
- PAULHUS, D. L. & WILLIAMS, K. M. (2002). The Dark Triad of Personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), s. 556-563.
- RAHAFAR, A., RANDLER, C., CASTELLANA, I. & KAUSCH, I. (2017). How Does Chronotype Mediate Gender Effect on Dark Triad?. *Personality and Individual Differences*, 108, s. 35-39.
- RAUTHMANN, J. F. & WILL, T. (2011). Proposing a Multidimensional Machiavellianism Conceptualization. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 39(3), s. 391-403. doi:10.2224/sbp.2011.39.3.391
- ROESER, K., MCGREGOR, V. E., STEGMAIER, S., MATHEW, J., KÜBLER, A. & MEULE, A. (2016). The Dark Triad of Personality and Unethical Behavior at Different Times of Day. *Personality and Individual Differences*, 88, s. 73-77. doi:10.1016/j.paid.2015.09.002
- SAHER, N., KHAN, R. M. & SALEEM, M. (2022). Relationship between Birth Order and Personality Trait (Extroversion). *Canadian Journal of Educational and Social Studies*, 2(1), s. 1-15.
- SATICI, S. A., KAYIŞ, A. R., YILMAZ, M. F. & ERASLAN-ÇAPAN, B. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile Dürtüsellik ve Heyecan Arama Davranışları arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), s. 857-881.
- SEMENYNA, S. W. & HONEY, P. L. (2015). Dominance Styles Mediate Sex Differences in Dark Triad Traits. *Personality and Individual Differences*, 83, s. 37-43.
- SHULMAN, B. H. & MOSAK, H. H. (1977). Birth Order and Ordinal Position: Two Adlerian Views. *Journal of Individual Psychology*, 33(1), s. 114-121.
- SIMONTON, D. K. (2008). Gender Differences in Birth Order and Family Size Among 186 Eminent Psychologists. *Journal of Psychology of Science and Technology*, 1(1), s. 15-22. doi:10.1891/1939-7054.1.1.15
- STEWART, A. E. (2004). Can Knowledge of Client Birth Order Bias Clinical Judgment? *Journal of Counseling and Development*, 82(2), s. 167-176. doi:10.1002/j.1556-6678.2004.tb00298.x
- STEWART, A. E., STEWART, E. A. & CAMPBELL, L. F. (2001). The Relationship of Psychological Birth Order to the Family Atmosphere and to Personality. *Journal of Individual Psychology*, 57(4), s. 363-387.
- TABACHNICK, B. G., FIDELL, L. S. & ULLMAN, J. B. (2014). *Using Multivariate Statistics (6. Press)*. United States of America: Pearson Education Limited.
- TAKAMATSU, R. & TAKAI, J. (2019). With or Without Empathy: Primary Psychopathy and Difficulty in Identifying Feelings Predict Utilitarian Judgment in Sacrificial Dilemmas. *Ethics & Behavior*, 29(1), s. 71-85. doi:10.1080/10508422.2017.1367684
- UNGER, R. K. (1990). Imperfect reflections of Reality: Psychology constructs gender.

- WAI, M. & TILIOPOULOS, N. (2012). The Affective and Cognitive Empathic Nature of the Dark Triad of Personality. *Personality and Individual Differences*, 52(7), s. 794-799. doi:10.1016/j.paid.2012.01.008
- WHITE, B. A. (2014). Who Cares When Nobody is Watching? Psychopathic Traits and Empathy in Prosocial Behaviors. *Personality and Individual Differences*, 56, s. 116–121.
- VAN GEEL, M., GOEMANS, A., TOPRAK, F. & VEDDER, P. (2017). Which Personality Traits are Related to Traditional Bullying and Cyberbullying? A Study with the Big Five, Dark Triad and Sadism. *Personality and Individual Differences*, 106(2017), s. 231-235. doi:10.1016/j.paid.2016.10.063
- VERNON, P. A., VILLANI, V. C., VICKERS, L. C. & HARRIS, J. A. (2008). A Behavioral Genetic Investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences*, 44(2), s. 445-452. doi:10.1016/j.paid.2007.09.007
- ZHENG, A. H. & MACCANN, C. (2023). Happiness is Associated with Higher Narcissism but Lower Psychopathy: A Systematic Review and Meta-Analysis of the Relationship between Happiness and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 215(2023), 112381. doi:10.1016/j.paid.2023.112381.